

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/118/2024
Identifikačné číslo spisu:	6822201442
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6822201442.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. H. J., narodeného XX. O. XXXX, H. Z., H. Z. XXX, zastúpeného JUDr. Janou Ježíkovou, advokátkou so sídlom v Revúcej, Kúpeľná 487/19, proti žalovanému Slovenská republika, za ktorého pred súdom koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o zaplatenie 88.123,70 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA-4C/44/2022, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. februára 2024 sp. zn. 17Co/75/2023-256, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. februára 2024 sp. zn. 17Co/75/2023-256 výroku II. a výroku III. (v časti zamietnutia náhrady nemajetkovej ujmy 55.000 eur) z r u š u j e a v e c m u v r a c i a v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Pôvodne) Okresný súd Revúca rozsudkom z 20. apríla 2023 č.k. 4C/44/2022-164 návrh žalovaného na prerušenie konania o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol (prvý výrok), žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.925,05 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 6.925,05 eur od 13. 09. 2022 do zaplatenia z titulu majetkovej škody do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (druhý výrok), žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 25.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (tretí výrok), v prevyšujúcej časti žalobu žalobcu zamietol (štvrtý výrok) a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 92,76 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške (piaty výrok).

1.1. Súd vychádzal pri rozhodovaní z nasledovného skutkového stavu:

- (1) uznesením zo dňa 24. 04. 2014 bolo žalobcovi vznesené obvinenie pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona;
- (2) sťažnosť žalobcu proti uzneseniu o vznesení obvinenia prokurátor zamietol uznesením zo dňa 04. 06. 2014;
- (3) dňa 25. 09. 2015 podal prokurátor obžalobu na žalobcu pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona s tým, že veci bola pridelená sp. zn. 2T/179/2015;

- (4) uznesením zo dňa 11. 11. 2015 bolo žalobcovi vznesené obvinenie pre prečin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona;
- (5) sťažnosť žalobcu proti uzneseniu o vznesení obvinenia prokurátor zamietol uznesením zo dňa 02. 12. 2015;
- (6) dňa 17. 03. 2016 podal prokurátor obžalobu na žalobcu pre prečin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona s tým, že veci bola pridelená sp. zn. 2T/31/2016;
- (7) uznesením zo dňa 21. 09. 2016 trestný súd spojil na spoločné konanie trestné veci vedené pod sp. zn. 2T/31/2016 a sp. zn. 2T/179/2015 s tým, že ďalej budú vedené pod sp. zn. 2T/179/2015;
- (8) rozsudkom zo dňa 05. 04. 2017 súd žalobcu uznal za vinného z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. d) Trestného zákona a súčasne žalobcu oslobodil spod obžaloby pre prečin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona z dôvodu, že skutok nie je trestným činom;
- (9) na odvolanie žalobcu uznesením zo dňa 28. 11. 2017 odvolací súd uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil trestnému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie;
- (10) rozsudkom zo dňa 16. 06. 2021 súd žalobcu oslobodil spod obžaloby pre skutky kvalifikované ako prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. d) Trestného zákona a prečin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona z dôvodu, že skutky nie sú trestnými činmi;
- (11) uznesením zo dňa 26. 10. 2021 odvolací súd odvolania prokurátora a poškodeného zamietol;
- (12) trestné stíhanie žalobcu trvalo spolu od 24. 04. 2014 do 26. 10. 2021 (t.j. 2742 dní);
- (13) žalobcu v rámci trestných stíhaní zastupovali traja obhajcovia (advokáti);
- (14) žiadosťou zo dňa 01. 03. 2022 požiadal žalobca o predbežné prejednanie nároku žalovaného, pričom uplatnil náhradu majetkovej škody (trovy obhajoby) v sume 12.000,84 eur a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 80.000 eur; žalovaný uspokojil nárok žalobcu čiastočne v sume 3.877,14 eur z titulu trov obhajoby;
- (15) k prejavom trestných stíhaní v živote žalobcu vypočul súd prvej inštancie žalobcu (bod 14. odôvodnenia) a svedka H. J., syna žalobcu (bod 15. odôvodnenia);
- (16) uznesením prokurátora zo dňa 23. 02. 2021 bolo uznané uznesenie príslušného štátneho zastupiteľstva v Českej republike zo dňa 22. 01. 2021 a súčasne bol vydaný príkaz na zaistenie nehnuteľností žalobcu na spolu 660 listoch vlastníctva ako náhradnej hodnoty v rámci trestného stíhania vedeného proti žalobcovi ako obvinenému a ďalším právnickým osobám v Českej republike.

1.2. Súd v rámci právneho posúdenia veci dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná. Žalobca preukázal splnenie predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu a nemajetkovú ujmu podľa zákona č. 514/2003 Z.z., preto mu súd priznal náhradu škody v sume 6.925,05 eur z titulu vynaložených trov obhajoby (body 34. až 40. odôvodnenia) a nemajetkovú ujmu v sume 25.000 eur za trestné stíhanie v období od 24. 04. 2014 do 26. 10. 2021 (body 43. až 51. odôvodnenia); z dôvodu omeškania žalovaného priznal žalobcovi popri istine aj úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 6.925,05 eur od 13. 09. 2022 do zaplatenia (bod 42. odôvodnenia). V prevyšujúcej časti ohľadne uplatneného nároku na náhradu škody z titulu trov obhajoby (1.198,65 eur s príslušenstvom) a ohľadne nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie (55.000 eur) nad priznanú sumu žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol. Súčasne dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na prerušenie konania, preto návrh žalovaného na prerušenie konania do skončenia trestného stíhania žalobcu v Českej republike ako nedôvodný zamietol. Pokiaľ ide o priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 25.000 eur, súd prihliadol na ustanovenie § 17 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z., dĺžku trestného konania a to, že priznaná výška nemajetkovej ujmy musí odrážať všeobecné predstavy o spravodlivosti a s poukazom na zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (účinný od 01. 05. 2006 do 31. 12. 2017) v znení zákona č. 79/2008 Z.z., konkrétne § 6 v znení do 30. 06. 2013, nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy. Dodal, že výška náhrady sa odvíja od času vzniku nároku (t.j. 26. 10. 2011), čo korešponduje aj s úpravou účinnou od 01. 01. 2018, kedy sa stal účinný zákon č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v § 13 stanovuje celkovú sumu odškodnenia poskytnutú podľa tohto zákona, ktorá nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom

došlo k spáchaniu trestného činu. Maximálna hranica pre priznanie nároku ku dňu vzniku nároku (26. 10. 2011) je tak 31.150 eur, keďže táto nesmie prekročiť päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy, ktorá bola v roku 2021 vo výške 623 eur ($623 \text{ eur} \times 50 = 31.150 \text{ eur}$). Nakoľko má byť rozhodnutie spravodlivé, súd nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy náhodne, ale s porovnaním s inými skutkovo podobnými prípadmi, vychádzajúc z rozhodnutí súdov (napr. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 12Co/271/2018 zo dňa 23. 01. 2020, sp. zn. 12Co/272/2018 zo dňa 30. 01. 2020, 16Co/14/2020 zo dňa 26. 05. 2021), zohľadňujúc zároveň špecifiká a všetky individuálne a jedinečné okolnosti prejednávaneho prípadu nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, ako aj celkovú dobu trvania trestného konania (Stanovisko Občanskoprávného a obchodného kolegia Nejvyššího soudu České republiky zo dňa 13. 04. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, tiež uznesenie NS SR 7Cdo/24/2020 zo dňa 29. 03. 2021), a ako adekvátnu a primeranú kompenzáciu za 7,5 roka vedeného trestného stíhania proti žalobcovi považoval sumu 25.000 eur, keďže maximálne odškodnenie za stratu ľudského života s dôsledkami oslobodenia spod obžaloby za žiadnych okolností zrovnávať nemožno. Súd preto žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 25.000 eur, nakoľko žalovaný predbežne prerokovaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy ani len sčasti žalobcovi nezaplatil. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol ako nedôvodnú. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP a pomerne úspešnejšiemu žalobcovi priznal proti pomerne neúspešnejšiemu žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 92,76 %.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) o odvolaní žalobcu a žalovaného rozsudkom z 28. februára 2024 sp. zn. 17Co/75/2023-256 odvolanie žalovaného proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania odmietol (prvý výrok); rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 25.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 11.750 eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti o zaplatenie sumy 13.250 eur žalobu žalobcu zamietol (druhý výrok); rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby žalobcu v prevyšujúcej časti potvrdil (tretí výrok); žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania o náhradu majetkovej škody v rozsahu 70,50 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu majetkovej škody žalobcu (štvrtý výrok); žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu (piaty výrok). Odvolací súd preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania. O.i. odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca v spore preukázal všetky predpoklady objektívnej zodpovednosti žalovaného za nemajetkovú ujmu (§ 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z.), t.j. súčasné (kumulatívne) splnenie troch podmienok: 1/ existencia nezákonného rozhodnutia (uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 24. 04. 2014 v prípade prvého trestného stíhania, resp. uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 11. 11. 2015 v prípade druhého trestného stíhania), 2/ vznik nemajetkovej ujmy a 3/ príčinnú súvislosť medzi nezákonnými rozhodnutiami a vznikom nemajetkovej ujmy. Žalobca si pritom v prejednávanej spore uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 80.000 eur a súd prvej inštancie mu priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 25.000 eur a v prevyšujúcej časti žalobu žalobcu zamietol. Odvolací súd dospel zhodne so závermi súdu nižšieho stupňa k záveru, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je vzhľadom na okolnosti posudzovaného prípadu (t.j. najmä dĺžku trestného konania a zistené následky v nemajetkovej sfére žalobcu) možné považovať za dostatočné zadost'učinenie. Pokiaľ ide o samotnú výšku prisúdenej nemajetkovej ujmy s poukazom na relevantnú judikaturu uviedol, že suma jej náhrady nemôže byť symbolická a dospel k záveru, že primeraná náhrada nemajetkovej ujmy žalobcu za trestné stíhanie je suma 11.750 eur, keď trestné stíhanie žalobcu pre prečin krádeže trvalo od 24. 04. 2014 do 26. 10. 2021, trestné stíhanie pre prečin subvenčného podvodu trvalo od 11. 11. 2015 do 26. 10. 2021; viedli sa proti nemu súbežne dve trestné stíhanie, ktoré spolu prebiehali 2742 dní, t.j. viac ako 91 mesiacov. Odvolací súd mal za to, že pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy sa súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu dopustil nesprávneho právneho posúdenia veci, keď pri výpočte vzal do úvahy minimálnu mzdu v roku 2021, kedy boli trestné stíhanie žalobcu skončené. Odvolací súd však s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/262/2015 a sp. zn. 7Cdo/145/2011 dospel k záveru, že bolo potrebné zohľadniť zákonný limit v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. podľa

výšky minimálnej mzdy v roku vznesenia obvinenia, kedy mali byť tvrdené trestné činy aj spáchané a nie podľa výšky minimálnej mzdy v čase oslobodenia žalobcu spod obžaloby. Poukázal na to, že zákonný limit v zmysle tohto ustanovenia je v sume 17.600 eur v prípade trestného stíhania pre prečin krádeže, resp. sume 19.000 eur v prípade trestného stíhania pre prečin subvenčného podvodu (podľa § 13 zákona č. 274/2017 Z.z.; 50-násobok minimálnej mzdy v sume 352 eur v roku 2014, resp. v sume 380 eur v roku 2015, t.j. vždy minimálna mzda v roku tvrdeného spáchania trestného činu). Odvolací súd preto považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 50 eur mesačne za prvých 19 mesiacov trestného stíhania, pretože zohľadnil, že akékoľvek konanie vždy nejakú dobu trvá a počiatočnú dobu trestného stíhania v tomto rozsahu možno považovať za primeranú (s poukazom na stanovisko NS ČR sp. zn. Cpn 206/2010 zo dňa 13. 04. 2011, bod VI. odôvodnenia), keď v tejto dobe sa navyše proti žalobcovi viedlo len jedno trestné stíhanie. Následne za ostatných 72 mesiacov vedenia dvoch trestných stíhaní považoval odvolací súd za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 150 eur mesačne, keď zvýšenie mesačnej sadzby odôvodňuje súbežné vedenie dvoch trestných stíhaní. Spolu náhrada nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie predstavuje sumu 11.750 eur (19 krát 50 eur predstavuje sumu 950 eur a 72 krát 150 eur predstavuje sumu 10.800 eur). Mal za to, že nezákonné trestné stíhanie zasiahli do viacerých sfér života žalobcu a bolo preukázané, že žalobca predtým viedol bezúhonný riadny život, bol dlhoročným podnikateľom a musel dbať o svoju povesť, vzhľadom na dĺžku trestného konania 7 rokov ho obmedzovalo v bežnom živote, pretože sa musel podrobovať úkonom trestného konania a venovať svoj čas obhajobe, u žalobcu sa dôsledky prejavili aj v súkromnom a rodinnom živote v podobe zvýšenej podráždenosti a nervozity z dôvodu trestného stíhania došlo k zníženiu jeho dôstojnosti a vážnosti, či už vo vzťahu k jeho zamestnancom, obchodným partnerom alebo dobrej povesti v mieste jeho bydliska a aj širšom okolí, kde je známou osobou, tiež mal problémy pri podnikaní z dôvodu zvýšeného množstva kontrol od rôznych orgánov. Pokiaľ ide o ďalšie (iné) negatívne prejavy, ktoré sa mali prejavovať navyše (napr. tvrdené finančné straty v dôsledku trestných stíhaní, iné majetkové spory týkajúce sa pozemkového spoločenstva a podobne); v tomto smere však žalobca okrem bremena tvrdenia neunesol dôkaznú povinnosť a nie je ich možné kompenzovať ako náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko by mohlo ísť o ušlý zisk. Súčasne nebolo možné pri rozhodovaní o konkrétnej výške nemajetkovej ujmy zohľadniť iné civilné konania žalobcu (bod 16. odôvodnenia napadnutého rozsudku) ani tvrdené problémy v pozemkovom spoločenstve samotnom; nehody v rámci pozemkového spoločenstva zjavne vyústili do trestných stíhaní a nie naopak. Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 25.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 11.750 eur, a v prevyšujúcej časti o zaplatenie sumy 13.250 eur žalobu zamietol. Vo vzťahu k potvrdeniu výroku napadnutého rozsudku o zamietnutí žaloby žalobcu v prevyšujúcej časti odvolací súd udáva, že v prípade zamietnutia žaloby v časti uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (55.000 eur) je tento výrok vecne správny, pretože žalobcovi vznikol nárok len na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 11.750 eur. Pokiaľ súd prvej inštancie čiastočne zamietol žalobu žalobcu v časti uplatneného nároku na náhradu majetkovej škody z titulu trov obhajoby, odvolací súd uviedol, že žalobca mal v rámci sporných trestných stíhaní súčasne troch obhajcov a odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že duplicitný úkon právnych služieb nemožno považovať za účelne vynaložený, žalobcovi v prejednávanej spore nemožno prisúdiť náhradu vynaložených trov, ktorých náhrada mu bola priznaná v inom konaní, resp. ktoré boli žalovaným už nahradené. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca a to voči výroku II. a III. dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“). Dovolací dôvod označil § 421 ods. 1 písm. a) a písm. c) CSP. Uviedol, že sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie vo vzťahu k priznanej výške nemajetkovej ujmy a tiež spochybnil závery, ako dospel k výške náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd. Poukázal na časť odôvodnenia súdu prvej inštancie, „závažnosť tohto zásahu do osobnostnej sféry jednotlivca súčasne znásobuje fakt, že s trestným stíhaním je spravidla vždy spojená hrozba výkonu trestu odňatia slobody, ktorá celkom určite predstavuje výrazný, extrémny zásah do života stíhanej osoby a jeho blízkych, a ktorý vo svojich dôsledkoch zasahuje do širokej škály ľudských práv a slobôd dotknutej osoby a prináša možné nenávratné následky (rozhodnutie NS SR zo dňa 23. 02. 2011, č.k. 5MCdo/7/2010). ...v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/15/2003, podľa ktorého pri vyjadrení miery, akou bola znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby

v spoločnosti treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom, i inom prostredí fyzickej osoby, čo treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe zistenia a vyhodnotenia tejto reakcie a iba vtedy, ak sa preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby v značnej miere v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, môže jej byť subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Najvyšší súd SR v inej súvislosti ďalej uviedol, že iba závažná ujma odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a za takú je považovaná ujma, ktorú by z objektívneho hľadiska a nie z hľadiska subjektívnych pocitov dotknutého vzhľadom na okolnosti a intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považovala za značnú každá iná fyzická osoba v danom mieste a čase a v tej istej situácii, spoločenskom postavení (z uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/81/2011 zo dňa 25. 10. 2012). Žalobca uviedol, že v roku 2013 bola hodnota ľudskej dôstojnosti a cti predsedu Najvyššieho súdu SR ohodnotená sumou 150.000 eur. Žalobcovo trestné stíhanie trvalo 7 rokov a priznaná náhrada vo výške 11.750 eur je vzhľadom na všetky okolnosti celkom neprimeraná a nedostatočná. Odvolací súd pritom uvádza, že ...závery súdnej praxe, podľa ktorých hoci výšku nemajetkovej náhrady súd určuje voľnou úvahou určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť (vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu) v súlade s požiadavkou spravodlivosti (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/154/2011 zo dňa 12. 12. 2012). Podľa jeho názoru súd prvej inštancie správne prihliadol na minimálnu mzdu 2021.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod.

10. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď podľa obsahu (§ 124 CSP) namieta, že súdy nesprávne posúdili primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe, pričom uvádza, že odvolací súd sa odklonil od rozhodnutí uvedených súdom prvej inštancie sp. zn. 5MCdo/7/2010, 4Cdo/15/2003, 4Cdo/81/2011 a od rozhodnutia uvedeného odvolacím súdom sp. zn. 7Cdo/154/2011.

11. Pokiaľ žalobca vyvodzoval prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, neuviedol, v čom je právna otázka dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a nevymedzil tento dovolací dôvod spôsobom podľa § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP, preto dovolanie nie je prípustné ohľadne tohto dôvodu a je ho potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP.

12. Vzhľadom na uvedené sa dovolací súd následne zaoberal nesprávnym právnym posúdením vo veci primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe len podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

12.1. Náhradou nemajetkovej ujmy sa odvolací súd zaoberal v bode 4.5.3.12. až 4.5.4., keď mal za to, že pri konkrétnej výške nemajetkovej ujmy pri zohľadnení zákonných kritérií § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. bolo potrebné zohľadniť, že žalobca bol v čase vznesenia obvinenia bezúhonný a viedol riadny život, bol dlhoročným podnikateľom a v regióne významným zamestnávateľom, preto musel dbať o svoju povesť, ujma vzniknutá v dôsledku nezákonného trestného stíhania je závažná, pretože trestné stíhanie sa viedlo viac ako 7 rokov, obmedzovalo ho v bežnom živote, musel sa podrobovať úkonom trestného konania a venovať svoj čas obhajobe, v súkromnom živote a rodinnom živote sa negatívne dôsledky prejavili v podobe zvýšenej podráždenosti a nervozity z dôvodu trestného stíhania, došlo aj k zníženiu jeho dôstojnosti a vážnosti vo vzťahu k jeho zamestnancom, obchodným partnerom alebo dobrej povesti v mieste jeho bydliska a aj širšom okolí, kde je známou osobou a mal problémy pri podnikaní z dôvodu zvýšeného množstva kontrol od rôznych orgánov. Vychádzal zo zákonného limitu v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z., t.j. zo sumy 17.600 eur v prípade trestného stíhania pre prečin krádeže, resp. sumy 19.000 eur v prípade trestného stíhania pre prečin subvenčného podvodu. Tie určil podľa § 13 zákona č. 274/2017 Z.z. (50-násobok minimálnej mzdy v sume 352 eur v roku 2014, resp. v sume 380 eur v roku 2015). Na rozdiel od súdu prvej inštancie vychádzal pri určení výšky minimálnej mzdy z roku vznesenia obvinenia, teda, keď mali byť činy spáchané, a nie z roku právoplatného oslobodenia (r. 2021). Súd prvej inštancie týmto výpočtom určil zákonný limit na sumu 31.150 eur (623 eur/mesiac x 50) a priznal žalobcovi za 91 mesiacov nemajetkovú sumu 25.000 eur, t.j. takmer 275 eur/mesiac, s poukazom na prax rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici. Odvolací súd uviedol, že tieto rozhodnutia nepodporujú uvedenú sumu a podrobne uviedol, prečo súd prvej inštancie na ne odkázať nemohol. Odvolací súd považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 50 eur mesačne za prvých 19 mesiacov trestného stíhania s uvedením potreby zohľadnenia, že akékoľvek konanie vždy nejakú dobu trvá a počiatočnú dobu trestného stíhania v tomto rozsahu možno považovať za primeranú, keď v tejto dobe sa navyše proti žalobcovi viedlo len jedno trestné stíhanie. Za ostatných 72 mesiacov vedenia dvoch trestných stíhaní považoval odvolací súd za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 150 eur mesačne, keď zvýšenie mesačnej sadzby odôvodňuje práve súbežné vedenie dvoch trestných stíhaní. Spolu tak prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie predstavuje sumu 11.750 eur (19 krát 50 eur predstavuje sumu 950 eur a 72 krát 150 eur predstavuje sumu 10.800 eur).

13. Pokiaľ dovolateľ videl odklon odvolacieho súdu v predmetnej právnej otázke primeranosti náhrady nemajetkovej škody, od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. februára 2011 sp. zn. 5MCdo/7/2010, v ktorom žalobca poukázal na konštatovanie, že závažnosť tohto zásahu do osobnostnej sféry jednotlivca súčasne znásobuje fakt, že s trestným stíhaním je spravidla vždy spojená hrozba výkonu trestu odňatia slobody, ktorá celkom určite predstavuje výrazný, extrémny zásah do života stíhanej osoby a jeho blízkych, a ktorý vo svojich dôsledkoch zasahuje do širokej škály ľudských práv a slobôd dotknutej osoby a prináša možné nenávratné následky, podľa názoru dovolacieho súdu je zrejmé, že predmetná argumentácia žalobcu v tomto smere nerieši otázku neprimeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

13.1. Obdobne ju neriešia ani ďalšie rozhodnutia na ktoré poukazuje a to na rozhodnutie najvyššieho súdu z 01. mája 2003 sp. zn. 4Cdo/15/2003, podľa ktorého pri vyjadrení miery, akou bola znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom, i inom prostredí fyzickej osoby, čo treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe zistenia a vyhodnotenia tejto reakcie a iba vtedy, ak sa preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby v značnej miere v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, môže jej byť subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Rovnako s predmetnou

právnou otázkou nesúvisí rozhodnutie najvyššieho súdu z 25. 10. 2012 sp. zn. 4Cdo/81/2011, kde sa uvádza, že iba závažná ujma odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a za takú je považovaná ujma, ktorú by z objektívneho hľadiska a nie z hľadiska subjektívnych pocitov dotknutého vzhľadom na okolnosti a intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považovala za značnú každá iná fyzická osoba v danom mieste a čase a v tej istej situácii, spoločenskom postavení.

14. Následne žalobca poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu uvádzané v rozhodnutí odvolacieho súdu z 12. decembra 2012 sp. zn. 7Cdo/154/2011, podľa ktorého pri rozhodovaní o konkrétnej výške náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu bolo potrebné rešpektovať aj závery súdnej praxe, podľa ktorých hoci výšku nemajetkovej náhrady súd určuje voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú; určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť (vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu) v súlade s požiadavkou spravodlivosti.

14.1. V súvislosti s nastolenou právnou otázkou dovolací súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru k problematike priznávania výšky nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch. V rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012 najvyšší súd dospel k záveru, že „...súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach...“; v tomto rozhodnutí poukázal aj na nález ústavného súdu zo 06. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok ESLP z 17. júla 2012 (v prípade Winkler proti Slovenskej republike). Obdobné závery vyplývajú aj z ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 3Cdo/19/2018, sp. zn. 3Cdo/25/2019, sp. zn. 3Cdo/7/2017, sp. zn. 5Cdo/127/2019).

14.2. V rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 najvyšší súd dospel k záveru, podľa ktorého „...určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z.z....“. Napokon dovolací súd uvádza, že už v rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd konštatoval, že „...i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať“.

14.3. „Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť“ (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/125/2019).

15. Dovolací súd je vzhľadom na vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu názoru, že odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých založil svoje rozhodnutie odklonil, a to v nastolenej otázke primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe. Odvolací súd sa mal totiž pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy za nezákonný zásah do práv žalobcu vychádzať z predvídateľných kritérií vyplývajúcich z právnych predpisov a samozrejme prihliadnuť aj na relevantnú judikatúru, t.j. takú, ktorá sa zaoberá obdobnými (skutkovo a právne) prípadmi. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že princíp právnej istoty tak, ako je zakotvený v čl. 2 CSP si komparatívny prístup súdov ohľadom priznanej nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím vyžaduje. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu (čl. 2 ods. 3 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že voči žalobcovi sa viedli dve trestné stíhania a to pre prečin

krádeže od 24. 04. 2014 do 26. 10. 2021 a pre prečin subvenčného podvodu od 11. 11. 2015 do 26. 10. 2021, spolu 91 mesiacov, pričom odvolací súd konštatoval primeranú počiatočnú dobu trestného stíhania za 19 mesiacov a stanovil sumu 50 eur/mesiac, následne za ostatných 72 mesiacov aj vzhľadom na súbeh stanovil sumu 150 eur/ mesiac, t.j. nemajetkovú sumu spolu 11.750 eur, z maximálneho zákonného limitu nemajetkovej ujmy 17.600 eur (2014), resp. 19.000 eur (2015) podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v spojení § 13 zákona č. 274/2017 Z.z., pričom išlo o sumy 352 eur/ mesiac za rok 2014, resp. 380 eur/ mesiac za rok 2015. Prihliadol aj na ostatné individuálne okolnosti v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.

16. Preto napriek tomu, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z jasne definovaných kritérií pre určenie nemajetkovej ujmy vychádzajúcich z nálezu ústavného súdu z 24. januára 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016 (povahy trestného stíhania, jeho dĺžky, dopadu trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodeného, ako aj okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo), v kontexte celej jeho úvahy nemožno považovať jeho závery za dostatočne presvedčivé a preskúmateľné, nakoľko odôvodnenie neobsahuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodovaciu prax v iných, obdobných veciach. Mal pri svojom rozhodnutí vychádzať z predvídateľných kritérií a prihliadnuť aj na relevantnú judikatúru, t.j. takú, ktorá sa zaoberá obdobnými prípadmi (skutkovo a právne), resp. uviesť také porovnanie, ktoré poskytne dostatočný podklad pre záver o primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nielen k okolnostiam (tak, aby sa vylúčila možnosť, že ide o excés v jeho rozhodovacej činnosti). Pokiaľ teda odvolací súd určil výšku náhrady nemajetkovej ujmy nezohľadňujúc závery najvyššieho súdu uvedené vo vyššie uvedených rozhodnutiach bez prihliadnutia na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach, bez ich porovnania, v dôsledku toho sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu a dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale aj dôvodné.

17. Preto bude úlohou dovolacieho súdu v ďalšom konaní zhromaždiť viacero rozhodnutí či už odvolacích súdov alebo dovolacieho súdu, ako aj ústavného súdu, analyzovať ich a porovnať ich s prejednávaným prípadom, či bolo správne priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá sa z doposiaľ vykonaného dokazovania aj vzhľadom na závery súdu prvej inštancie, javí ako zjavne neprimerane nízka.

18. Vzhľadom na to napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu výroku II. a výroku III. (v časti zamietnutia náhrady nemajetkovej ujmy 55.000 eur) zrušil a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2, § 450 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec dovolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.